

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อที่ร้ายแรงที่กำลังระบาดในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกซึ่งในปัจจุบันได้มีผู้ติดเชื้อโรคเอดส์แล้วทั่วโลก รวมทั้งสิ้นประมาณ 33 ล้านคน สำหรับประเทศไทย เริ่มพบผู้ป่วยโรคเอดส์รายแรกในกลุ่มรักร่วมเพศ เมื่อปี 2527 และได้แพร่ไปในหมู่ผู้ติดยาเสพติดแบบฉีดชายเที่ยวและหญิงบริการตลอดจนคู่สมรสของชายเที่ยวทั้งหลายเหล่านั้น ปัจจุบันปรากฏว่าโรคเอดส์แพร่กระจายไปในกลุ่มประชากรต่าง ๆ ทั้งวัยรุ่นและผู้ใหญ่ทั้งชายและหญิงในทุกจังหวัดของประเทศอย่างรวดเร็วมาก ปัจจุบันมีผู้ติดเชื้อเอดส์ในประเทศไทยแล้วมากกว่า 800,000 คน และในปี 2543 คาดว่าจะมีผู้ติดเชื้อเอดส์ถึงประมาณ 2-4 ล้านคน โดยจำนวนผู้เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ในปีดังกล่าวคิดเป็น 1 ใน 3 ของผู้เสียชีวิต ของประเทศไทยในปีนั้น (สำนักนายกรัฐมนตรื 2535:1)

จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาสถานการณ์โรคเอดส์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง พะเยาและแม่ฮ่องสอน ในช่วงปลายปี 2538 ภาพที่ฉายสะท้อนออกมาจะเห็นได้ว่านับตั้งแต่มีการระบาดมาจนถึงปี 2538 จะมีจำนวนผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อเอดส์ที่มีอาการทวีสูงขึ้นมาเรื่อย ๆ และสูงกว่าร้อยละ 50 ของภาพรวมทั้งประเทศ จากการสำรวจผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อเอดส์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแต่ละจังหวัดเมื่อเดือน พฤษภาคม 2538 ใน 6 จังหวัดภาคเหนือดังกล่าวพบผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อเอดส์เรียงตามลำดับในแต่ละจังหวัดดังกล่าวข้างต้นดังนี้ 9,121 5,629 4,253 1,265 1,718 และ 143 ราย (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2537:1)

ในเขตจังหวัดเชียงใหม่จากรายงานฝ่ายควบคุมโรคเอดส์และกามโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ใน 24 อำเภอ พบผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อเอดส์ 9,121 คน เสียชีวิตไปแล้ว 1,470 คน ในจำนวนผู้ป่วยเอดส์และผู้ติดเชื้อเอดส์ดังกล่าว พบในกลุ่มอาชีพทางด้านการเกษตรถึง 50% ที่เหลือ 50% เป็นกลุ่มอาชีพลูกจ้าง/รับจ้าง หญิงบริการ ข้าราชการ และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ จากสถิติดังกล่าวกลุ่มอาชีพทางด้านการเกษตรถือว่าเป็นกลุ่มอาชีพที่มีการติดเชื้อมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มสาขาอาชีพอื่น ๆ

อำเภอหางดงเป็นอำเภอหนึ่งในเขตจังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทั้งหมด 302 ตารางกิโลเมตรมีประชากรทั้งหมด 63,265 คน ชาย 32,083 คน หญิง 31,182 คน จากสถิติการรายงานของงานควบคุมโรคเอดส์และกามโรค สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอหางดงมีประชากรที่ติด

โรคเอดส์สูงที่สุดของแต่ละอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ มีประชากรติดเชื้อถึง 644.07 คน ต่อประชากรแสนคนและประชากรที่ติดเชื้อเอดส์อยู่ในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมถึง 40 % (สำนักงานสาธารณสุขเชียงใหม่, 2539)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความตระหนักของเกษตรกรที่มีต่อปัญหาโรคเอดส์ และจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์จะได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติกับองค์กรชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความตระหนักของเกษตรกรที่มีต่อปัญหาโรคเอดส์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลัง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรกับความตระหนักที่มีต่อปัญหาโรคเอดส์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงความตระหนักของเกษตรกรที่มีต่อโรคเอดส์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรภาครัฐ และเอกชนที่ทำงานด้านเอดส์ ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงการดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาระบาดของโรคเอดส์ต่อไป

ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาความตระหนักของเกษตรกรที่มีต่อปัญหาโรคเอดส์ในพื้นที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

สมมุติฐาน

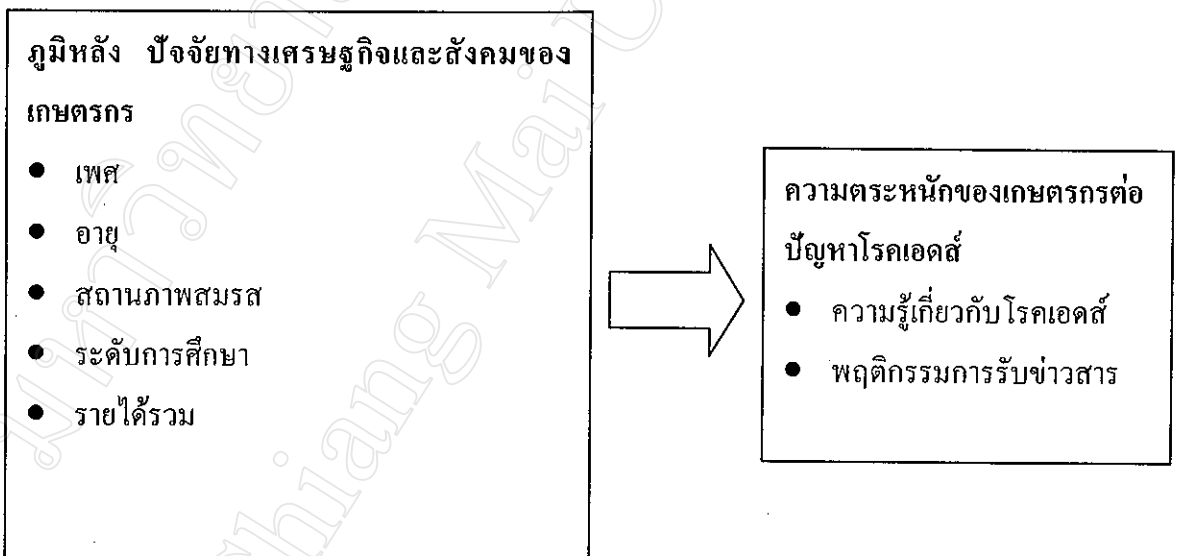
ความตระหนักของเกษตรกรที่มีต่อปัญหาโรคเอดส์ มีความสัมพันธ์กับภูมิหลัง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ภูมิหลัง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

- เพศ
- อายุ
- สถานภาพสมรส
- ระดับการศึกษา
- รายได้รวม

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ความตระหนักของเกษตรกรต่อปัญหาโรคเอดส์

- ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์
- พฤติกรรมการรับข่าวสาร

แผนภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในการศึกษา

นิยามศัพท์

เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลักโดยมีรายได้จากการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ มากกว่าร้อยละ 80 ในเขต อ.หางดง จ.เชียงใหม่

ความตระหนักของเกษตรกรที่มีต่อปัญหาโรคเอดส์ หมายถึง การสัมผัส ความตื่นตัวที่จะรับรู้ ความคิดรวบยอด ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และพฤติกรรมการรับข่าวสาร หรือความถูกคิดเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อปรากฏการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี หรือไม่ดีที่อาจเกิดขึ้น จากปัญหาของโรคเอดส์ต่อตัวเกษตรกรเอง

อายุ หมายถึง อายุเต็มของเกษตรกรจนถึงวันสำรวจ

สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพสมรสของเกษตรกร ได้แก่ เป็นโสด สมรสแล้ว เป็นหม้าย

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของเกษตรกร

รายได้รวม หมายถึง รายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร จากการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และรายจากนอกภาคเกษตร (รับจ้าง, หัตถกรรม ฯลฯ) รวมทั้งมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรที่เก็บไว้บริโภค ในรอบปีที่ผ่านมา

ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยมีความรู้ถึงสาเหตุของการเกิดโรค การติดต่อ การหลีกเลี่ยง และการดูแลสุขภาพ รวมทั้งการป้องกันการติดต่อหรือการแพร่เชื้อโรคเอดส์

พฤติกรรมการรับข่าวสาร หมายถึง การรับทราบข่าวสารเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเอดส์จากแหล่งต่างๆ ได้แก่

    ความสัมพันธ์กับสังคมภายนอก หมายถึง จำนวนครั้งที่เกษตรกรเดินทางออกนอก อ.หางดงในรอบเดือนที่ผ่านมา

    การเปิดรับสื่อมวลชน หมายถึง จำนวนครั้งในการรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ จากการดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร/วารสาร ไปสเตอร์/แผ่นพับ ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา

    การเปิดรับสื่อบุคคล หมายถึง จำนวนครั้งในการสนทนาเกี่ยวกับโรคเอดส์ กับญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล เจ้าหน้าที่สถานีนามัย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และบุคคลอื่น ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา